

Różnorodność biologiczna pod ochroną leśników

22.5.2026 - | Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych

22 maja obchodzimy Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej. To okazja, by przypomnieć, że bogactwo gatunków, siedlisk i ekosystemów jest fundamentem życia na Ziemi. Leśnicy od lat prowadzą działania chroniące różnorodność i wspierające naturalne procesy w lasach.

Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej obchodzony jest co roku 22 maja. Święto zostało ustanowione przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2000 roku dla upamiętnienia przyjęcia tekstu Konwencji o różnorodności biologicznej podczas konferencji w Nairobi w 1992 roku. Celem obchodów jest zwrócenie uwagi na znaczenie ochrony przyrody oraz konieczność zachowania różnorodności gatunków, siedlisk i genów dla przyszłych pokoleń.

Różnorodność biologiczna ma ogromne znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów i jakości życia człowieka. To dzięki niej mamy dostęp do czystej wody, żyznej gleby, żywności czy naturalnej ochrony przed skutkami zmiany klimatu.

Lasy Państwowe dla bioróżnorodności

Lasy Państwowe prowadzą wielokierunkowe działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej. W polskich lasach chronione są cenne siedliska przyrodnicze oraz tysiące gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Leśnicy pozostawiają w lesie martwe drewno, które jest miejscem życia wielu organizmów – od owadów po ptaki i grzyby. Tworzone są również strefy ochronne wokół miejsc lęgowych rzadkich gatunków ptaków, takich jak bocian czarny czy orlik krzykliwy.

Ważnym elementem ochrony bioróżnorodności jest również zachowanie rodzimych gatunków i starych odmian drzew oraz krzewów. Przykładem są dzikie jabłonie i stare odmiany drzew owocowych, które stanowią źródło pokarmu dla ptaków, owadów i drobnych ssaków. Kwitnące drzewa wspierają zapylacze, a ich owoce są ważnym elementem leśnego łańcucha pokarmowego. Takie ki mają także znaczenie genetyczne – mogą być bardziej odporne na choroby i zmienne warunki klimatyczne niż współczesne odmiany uprawne.

Ochrona różnorodności biologicznej ma dziś szczególne znaczenie w kontekście zmiany klimatu. Lasy bogate gatunkowo są bardziej odporne na susze, wichury, pożary czy gradacje owadów. Różnorodne ekosystemy łatwiej regenerują się po zaburzeniach i lepiej magazynują wodę.

Dlatego coraz większą rolę odgrywa przebudowa drzewostanów, odtwarzanie terenów podmokłych oraz zachowanie naturalnych procesów zachodzących w lesie. To działania, które pomagają chronić nie tylko przyrodę, ale również stabilność samych lasów w zmieniającym się klimacie.

Przebudowa lasów, wykaszanie wrzosów, wypas owiec, tworzenie ekotonów oraz działalność Leśnego Banku Genów to tylko kilka mniejszych lub większych przykładów działań mających na celu zachowanie różnorodności biologicznej.

Lasy Państwowe od wielu lat angażują się w działania mające na celu zachowanie jak największej liczby gatunków. Czynnie chronimy cenne siedliska, na których występują rzadkie rośliny, zwierzęta i grzyby. Mamy specjalne projekty ochrony rodzimych gatunków od wielkiego ssaka żubra, poprzez żółwia błotnego czy głuszca po niewielkie owady zapylające czy ksylobionty (organizmy, które do życia potrzebują drewna).

Na terenie Lasów Państwowych znajduje się wiele obszarów cennych przyrodniczo – rezerwatów, obszarów Natura 2000 czy innych form ochrony przyrody. Prowadzone są tam działania ochronne, monitoring gatunków oraz projekty edukacyjne.

Ochrona bioróżnorodności nie zawsze oznacza pozostawienie przyrody samej sobie. Czasem wymaga powrotu do dawnych metod gospodarowania. Na wrzosowiskach w Nadleśnictwie Okonek prowadzone jest wykaszanie terenów otwartych, aby zapobiec ich zarastaniu przez drzewa i krzewy. Na cennych łąkach w Puszczy Białowieskiej regularne koszenie pomaga utrzymać siedliska rzadkich roślin i owadów. Coraz częściej wykorzystuje się także tradycyjny wypas zwierząt, w tym koników polskich, które pomagają zachować świetliste lasy. W Nadleśnictwie Pniewy, odtwarzane są dawne odmiany jabłoni stanowiące ważne źródło pokarmu dla ptaków i zapylaczy.

Różnorodny biologicznie las jest bardziej odporny, stabilny i lepiej radzi sobie ze zmianami środowiska. Ochrona bioróżnorodności nie jest więc jedynie ochroną rzadkich gatunków – to troska o przyszłość lasów i bezpieczeństwo kolejnych pokoleń.

Edukacja i wspólna odpowiedzialność za przyrodę

Ochrona różnorodności biologicznej wymaga współpracy wielu środowisk. Dlatego leśnicy prowadzą działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych. Organizują zajęcia terenowe, warsztaty i akcje społeczne pokazujące, jak ważna jest troska o przyrodę.

Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej przypomina, że każdy z nas ma wpływ na stan środowiska naturalnego. Ochrona przyrody to inwestycja w bezpieczeństwo i jakość życia przyszłych pokoleń.

Nie wiesz co możesz zrobić dla różnorodności biologicznej? Poniżej kilka odpowiedzi:

- **Sadź rośliny rodzimych gatunków** – w ogrodzie, na balkonie czy działce wybieraj rośliny naturalnie występujące w Polsce. Są one ważnym źródłem pokarmu dla owadów i ptaków.
- **Nie koś trawnika zbyt często** – wyższa trawa i kwitnące rośliny pomagają pszczołom, motylom i innym zapylaczom.
- **Zakładaj łąki kwietne** zamiast idealnie przystrzyżonych trawników – nawet niewielka przestrzeń może stać się schronieniem dla owadów wielu gatunków.
- **Ogranicz stosowanie chemii w ogrodzie** – pestycydy i herbicydy szkodzą owadom, ptakom i organizmom żyjącym w glebie.
- **Zostawiaj miejsca „dzikie”** – sarta gałęzi, liści czy kawałek nieuporządkowanego ogrodu to schronienie dla jeży, owadów i płazów.
- **Wieszaj budki lęgowe i domki dla owadów** – pomagają ptakom i zapylaczom znaleźć miejsca do życia.
- **Oszczędzaj wodę** – ochrona zasobów wodnych wspiera funkcjonowanie całych ekosystemów.

- **Nie wypalaj traw** – to ogromne zagrożenie dla zwierząt, roślin i gleby.
- **Nie śmieć w lesie i na terenach zielonych** – odpady mogą być śmiertelnym zagrożeniem dla zwierząt i zanieczyszczają środowisko.
- **Korzystaj odpowiedzialnie z lasu** – nie hałasuj, nie niszcz roślin i na obszarach chronionych nie schodź poza wyznaczone szlaki.
- **Wspieraj lokalną żywność i produkty z odpowiedzialnych źródeł** – ogranicza to presję na środowisko i zmniejsza ślad transportowy.
- **Sadź drzewa i krzewy** – zwiększają liczbę siedlisk dla ptaków, owadów i drobnych ssaków.
- **Ogranicz użycie plastiku** – odpady plastikowe trafiają do rzek, lasów i mórz, zagrażając organizmom żywym.
- **Segreguj odpady i ogranicz marnowanie żywności** – mniejsza ilość odpadów to mniejsze obciążenie dla środowiska.
- **Wspieraj działania edukacyjne i przyrodnicze** – uczestnicz w akcjach sadzenia drzew, sprzątania lasów czy warsztatach ekologicznych.
- **Reaguj na niszczenie przyrody** – zgłaszaj nielegalne wysypiska, kłusownictwo czy przypadki niszczenia siedlisk.
- **Ucz dzieci szacunku do przyrody** – codzienne nawyki i edukacja mają ogromny wpływ na przyszłość środowiska naturalnego.

<https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/roznorodnosc-biologiczna-pod-ochrona-lesnikow>